

Masarykova univerzita
Ekonomicko – správní fakulta

Seminární práce z Pojistné ekonomiky

1) Téma: Srovnání základních pojmů podle Všeobecných a zvláštních pojistných podmínek – orientace na majetkové pojištění a pojištění odpovědnosti za škodu. Stručná charakteristika pojistných produktů.

Zpracovaly: Eva Kolmačková
Hana Krátká

Datum prezentace: 3. října 2005

V Brně dne 29. září 2005

1 Obsah

1	Obsah.....	2
2	Úvod	3
3	Neživotní pojištění	4
3.1	Základní pojmy v neživotním pojištění	4
3.2	Pojištění majetku	7
3.2.1	Rizika a formy pojištění	7
3.2.2	Rozdělení majetkového pojištění.....	8
3.2.2.1	Pojištění majetku obyvatelstva	9
3.2.2.1.1	Pojištění nemovitostí	9
3.2.2.2	Pojištění zemědělských rizik	10
3.2.2.2.1	Pojištění plodin.....	10
3.2.2.2.2	Pojištění hospodářských zvířat.....	10
3.2.2.3	Pojištění podnikatelských a průmyslových rizik	11
3.2.2.3.1	Pojištění technická.....	11
3.2.2.3.2	Pojištění důsledků vyplývajících z přerušení provozu (šomážní pojištění) 12	
3.3	Pojištění odpovědnosti za škodu.....	12
3.3.1	Základní charakteristika	12
3.3.2	Produkty pojištění odpovědnosti za škodu.....	15
3.3.2.1.1	Pojištění odpovědnosti za škodu při výkonu povolání (smluvně dobrovolné pojištění)	15
3.3.2.1.2	Pojištění odpovědnosti za škody při výkonu práva myslivosti (smluvně povinné pojištění)	17
3.3.2.1.3	Pojištění odpovědnosti za škodu při pracovním úraze nebo nemoci z povolání (zákoné pojištění).....	19
4	Závěr	20
5	Literatura.....	22

2 Úvod

Cílem naší seminární práce je srovnat pojmy v neživotním pojištění a definovat jednotlivé produkty se zaměřením na majtkové pojištění a pojištění odpovědnosti za škodu.

Nejdříve budeme definovat nejdůležitější pojmy, se kterými se oblasti neživotního pojištění setkáme a je důležité správné pochopení jejich významu. K tomu využijeme Všeobecných a zvláštních pojistných podmínek a Zákonů z oblasti pojišťovnictví.

V dalších částech blíže rozvedeme majtkové pojištění a pojištění odpovědnosti za škodu. U majtkového pojištění se zaměříme na jednotlivé skupiny pojištění, které do této oblasti patří. Jsou to pojištění majetku obyvatelstva, pojištění průmyslových a podnikatelských rizik a také pojištění zemědělských rizik. Z oblasti pojištění odpovědnosti budeme řešit problematiku pojištění odpovědnosti za škodu při výkonu povolání, za škodu při pracovním úraze nebo nemoci z povolání a pojištění odpovědnosti za škody při výkonu práva myslivosti. Charakterizujeme jednotlivé produkty a uvedeme příklady z pojistného trhu v České republice.

3 Neživotní pojištění

Podle způsobu tvorby rezerv rozlišujeme pojištění rizikové – **neživotní** a rezervotvorné – **životní**. Pojištění movitých a nemovitých věcí považujeme za rizikové (neživotní) pojištění, tzn. pojistitel neví jednoznačně, jestli pojistná událost vznikne nebo ne, jestli bude poskytovat pojistné plnění a v jaké výši.

Podle českého občanského zákoníku lze (od roku 1964) pojištění v České republice rozlišit na:

- **pojištění majetku** – majetek je pojištěn pro případ jeho poškození, zničení, ztráty, odcizení nebo jiných škod, které na něm vzniknou,
- **pojištění osob** – pojištění fyzické osoby pro případ jejího tělesného poškození, smrti, dožití určitého věku nebo pro případ jiné pojistné události,
- **pojištění odpovědnosti za škodu** – pojištění odpovědnosti za škodu vzniklou na životě a zdraví nebo na věci, popřípadě odpovědnost za jinou majetkovou újmu.

V další textu se blíže zaměříme na problematiku neživotního pojištění. Rozebereme v jednotlivých kapitolách pojištění majetku a pojištění odpovědnosti za škodu.

3.1 Základní pojmy v neživotním pojištění

Při srovnávání pojmů vztahujících se k neživotnímu pojištění jsme vycházely ze Zákona o pojišťovnictví a z všeobecných (specifických) pojistných podmínek tří pojišťoven – České pojišťovny, a. s., Kooperativy, pojišťovny, a. s. a České podnikatelské pojišťovny, a. s. Všechny pojišťovny vychází ze Zákona o pojišťovnictví a ze Zákona o pojistné smlouvě (dále jen „Zákony“), a tak definují pojmy shodně nebo velice podobně, a proto uvádíme jednu definici – pouze při odchylné úpravě zdůrazníme odlišnosti.

Pojistitel

- *právní osoba, která je oprávněna provozovat pojišťovací činnost podle zvláštního zákona.*
- v pojistných podmínkách jednotlivých pojišťoven je pojistitel definován *obchodním názvem popř. i sídlem a IČ.*

Pojistník

- *osoba, která uzavřela s pojistitelem pojistnou smlouvu.*

Pojištěný

- *je osoba, na jejíž život, zdraví, majetek, odpovědnost za škodu nebo jiné hodnoty pojistného zájmu se soukromé pojištění vztahuje.*

Oprávněná osoba

- *je osoba, které v důsledku pojistné události vznikne právo na pojistné plnění.*

Pojistné

- v Zákoně o pojistné smlouvě je pojistné definováno jako *úplata za pojištění*. Některé pojišťovny však uvádí ve svých pojistných podmínkách vymezení jiná – například tato:
- *je úplatou za soukromé pojištění. Výši pojistného stanoví pojistitel podle rozsahu pojištění, ohodnocení rizika, výše pojistné částky, případně dalších skutečností rozhodujících o jeho výši.*
- *pojistné je povinen hradit pojistník (zde chybí definice úplně).*
- *je smluvní cenou za poskytnutou pojistnou ochranu a jeho výše je uvedena v pojistné smlouvě.*

Škodná událost

- *škodnou událostí je skutečnost, ze které vznikla škoda a která by mohla být důvodem vzniku práva na pojistné plnění.*

Pojistná událost

- *je nahodilá skutečnost blíže označená v pojistné smlouvě nebo ve zvláštním právním předpisu, na který se pojistná smlouva odvolává, se kterou je spojen vznik povinnosti pojistitele poskytnout pojistné plnění. Tato definice je uvedena v Zákoně o pojistné smlouvě – pojišťovny z ní opět vycházejí, ale připojují ještě následující dodatek: Pokud o náhradě škody rozhoduje oprávněný orgán, platí, že pojistná událost nastala teprve dnem, kdy rozhodnutí tohoto orgánu nabylo právní moci.*

Pojistné plnění

- Tento pojem není v „Zákonech“ uveden. Pojišťovny ho definují následujícími způsoby:
- *Pojistné plnění se stanoví jako náhrada škody, za kterou pojištěný odpovídá podle obecně závazných právních předpisů.*

- *Pojistitel je povinen poskytnout pojistné plnění v rozsahu a za podmínek stanovených těmito VPP, příslušnými DPP a podmínek sjednaných v pojistné smlouvě.*
- *Pojistné plnění je omezeno horní hranicí. Horní hranice se určí pojistnou částkou nebo limitem pojistného plnění.*

Spoluúčast

- Tento pojem opět není v „Zákonech“ specifikován, pojišťovny definují spoluúčast například takto:
- *Pojištěný se podílí na plnění z každé pojistné události částkou sjednanou v pojistné smlouvě (tzv. spoluúčast). Tuto spoluúčast pojistitel odečítá od náhrady škody vyplácené oprávněné osobě.*
- *Není-li v doplňkových pojistných podmínkách nebo v pojistné smlouvě ujednáno jinak, pojištěný se podílí na plnění z každé škodné události částkou sjednanou v pojistné smlouvě jako spoluúčast. Na plnění ze sériové škodné události se pojištěný podílí spoluúčastí jen jednou, bez ohledu na počet škodných událostí v sérii.*
- *Spoluúčast je částka dohodnutá v pojistné smlouvě, kterou se oprávněná osoba podílí na pojistném plnění. Spoluúčast může být vyjádřena pevnou částkou, procentem, časovým úsekem nebo jejich kombinací.*

Pojistné nebezpečí

- *je možná příčina vzniku pojistné události.*

Pojistné riziko

- *je míra pravděpodobnosti vzniku pojistné události vyvolané pojistným nebezpečím.*

Pojištění škodové

- *soukromé pojištění, jehož účelem je náhrada škody vzniklé v důsledku pojistné události.*

Nová cena

- *cena, za kterou lze v daném místě a v daném čase věc stejnou nebo srovnatelnou znovu pořídit jako věc stejnou nebo novou, stejného druhu a účelu*

Časová cena

- *cena, kterou měla věc bezprostředně před pojistnou událostí; stanoví se z nové ceny věci, přičemž se přihlíží ke stupni opotřebení nebo jiného znehodnocení anebo k zhodnocení věci, k němuž došlo její opravou, modernizací nebo jiným způsobem.*

Obvyklá cena (obecná cena)

- Tento pojem není v „Zákonech“ specifikován, pojišťovny definují spoluúčast například takto:
- *cena, za kterou lze v daném místě a v daném čase věc stejnou nebo srovnatelnou reálně prodat nebo koupit. Přitom se zvažují všechny okolnosti, které mají na cenu vliv, avšak do její výše se nepromítají vlivy mimořádných okolností trhu, osobních poměrů prodávajícího nebo kupujícího ani vliv zvláštní obliby.*

3.2 Pojištění majetku

3.2.1 Rizika a formy pojištění

Pojištění majetku zahrnuje krytí rizik, jejichž realizací dochází ke škodám na majetku (poškození, zničení, ztráta věcných hodnot, finanční ztráty apod.). Pojištění majetku zahrnuje krytí řady rizik, která lze rozdělit podle jejich důsledků na:

a) rizika, při jejichž realizaci dochází ke vzniku přímých věcných škod:

➤ **Živelní rizika** – např. požár, výbuch, blesk, vichřice, povodeň, záplava, krupobití, zemětřesení, pád stromů a stožárů, sesouvání nebo zřícení lavin, tíha sněhu a námrazy, náraz nebo zřícení letícího letadla, jeho části nebo nákladu, přičemž každé toto riziko je definováno (např. výbuch – náhle probíhající projev sil, který spočívá v rozpínavosti plynů nebo par, je doprovázen zvukovým projevem a tlakovou vlnou s ničivým destruktivním účinkem na okolí),

➤ **Vodovodní rizika** – jde o riziko škod způsobených vodou vytékající z vodovodního zařízení, kanalizace nebo topení,

➤ **Rizika odcizení a vandalství** – rizika škod na majetku v souvislosti se zásahem třetí osoby.

➤ **Strojní rizika** jsou rizika škod v souvislosti s havárií či poruchou strojního zařízení v důsledku chybné technologie, neodborného zacházení, zkratu elektrického proudu, vadného materiálu apod..

b) rizika při jejichž realizaci dochází ke vzniku finančních ztrát:

➤ **Rizika přerušení provozu** v důsledku živelní události, havárie, výpadku dodávky energie apod.

➤ **Rizika úvěrová** jsou rizika škod v souvislosti s neplacením úvěru, např. v důsledku nesolventnosti dlužníka či platební nevěle.

Rozsah rizik krytých v rámci pojištění majetku vyplývá z konstrukce pojištění, kdy může být pojištění uplatněno jako:

- a) pojištění kryjící jednotlivé určené riziko,
- b) pojištění kryjící několik vyjmenovaných rizik, sdružená pojištění (např. tzv. pojištění FLEXA, které zahrnuje krytí požáru, úderu blesku, výbuchu, nárazu nebo pádu letadla, stromů, stožárů a jiných předmětů),
- c) pojištění All Risks – pojištění proti všem rizikům, které kryje všechna rizika související s daným pojištěným objektem, přičemž jsou uplatněny výluku z pojistného krytí (např. vyloučení válečných rizik z pojistného krytí).

Pro pojištění majetku je typické v konstrukci jednotlivých produktů využití škodových (zájmových) forem pojištění. Přitom v rámci pojistných produktů majetkového pojištění je možné využít:

- **pojištění na časovou hodnotu**, tzn., že pojištěnému je vyplaceno pojistné plnění ve výši odpovídající hodnotě pojištěného poškozeného majetku těsně před pojistnou událostí (s ohledem na opotřebení),
- **pojištění na novou hodnotu**, tzn., že pojištěnému je vyplaceno pojistné plnění, které nahrazuje pořizovací cenu nového předmětu umožňující obnovu majetku nebo cenu opravy, pomocí které se uvádí majetek do původní stavu,
- **kombinace pojištění na časovou hodnotu a pojištění na novou hodnotu** (např. krytí částečných škod na principu pojištění nové hodnoty a celkových škod na základě časové ceny, nebo majetek do 30 % opotřebení na principu pojištění na novou hodnotu a majetek s vyšší mírou opotřebení na principu časové ceny).

3.2.2 Rozdělení majetkového pojištění

Pojištění majetku lze rozdělit na několik skupin pojistných produktů:

- pojištění majetku obyvatelstva,
- pojištění průmyslových a podnikatelských rizik,

- pojištění zemědělských rizik.

3.2.2.1 Pojištění majetku obyvatelstva

K nejvýznamnějším produktům pojištění majetku obyvatelstva patří pojištění domácnosti a pojištění nemovitostí. Vedle těchto základních produktů pojištění majetku obyvatelstva se můžeme setkat s dalšími produkty jako např. pojištění chat a chalup, pojištění sbírek a klenotů apod.

3.2.2.1.1 *Pojištění nemovitostí*

Pojištění domů je pojištěním vlastníků nemovitostí (domů, bytů a příslušenství, případně i rozestavěných budov) proti škodám na tomto majetku nebo v souvislosti s ním.

Pojištění majetku je pojištění soukromé a sjednává se jako pojištění škodové pro pojistná nebezpečí uvedená v pojistné smlouvě. Obvykle kryje rizika živelní, vodovodní, náraz dopravních prostředků a riziko odcizení.

Předmětem pojištění staveb je obytná budova nebo celý soubor obytných budov, další budovy a stavby uvedené ve smlouvě, jejich součásti a příslušenství. Dále to může být byt včetně nebytových prostor a spoluvlastnický podíl na společných částech domu. Pojištěn může být také stavební materiál a věci sloužící k výstavbě, opravám nebo rekonstrukci pojištěné nemovitosti. Pojistit lze i rozestavěné nemovitosti, placené pojistné může být v tomto případě nižší.

Při sjednání pojistné smlouvy pojištěný obvykle stanoví hodnotu pojišťované budovy a dalšího majetku uvedeného v pojistné smlouvě, na základě čehož je stanovena pojistná částka a pojistné. Pojistné plnění se uskutečňuje do výše tzv. nové hodnoty nebo u budov starších než je stanovený počet let (např. 20 let) do výše časové hodnoty. Pojišťovny mohou ovšem v konstrukci pojistného v pojištění budov vycházet i z naturálních ukazatelů (tedy pojistné se odvíjí například od zastavěné plochy budovy, stavebního a technického provedení budovy apod.).

K pojištění staveb se může jako doplňkové pojištění nebo připojištění sjednat pojištění odpovědnosti za škodu z vlastnictví nebo držby nemovitosti.

Příklad:

Pokud využijeme nabídky České pojišťovny, zaplatíme za přízemní rodinný dům na ploše 100 m². Majitel stanovil hodnotu majetku na 2 mil. Kč.

Pak bude platit roční pojistné :

základní:	2 100 Kč
po slevě 10 % za spoluúčast 1 000 Kč:	1 888 Kč
pro první rok v případě novostavby:	1 050 Kč

Zdroj: www.epoj.cz

3.2.2.2 Pojištění zemědělských rizik

Zemědělské pojištění zahrnuje zejména pojištění plodin a pojištění hospodářských zvířat. V širším slova smyslu však také i jiná pojištění (např. pojištění lesů, skleníků nebo foliovníků) a dále různé druhy pojištění, které se uplatňují v podnikatelské sféře (např. pojištění majetku zemědělských podniků nebo pojištění odpovědnosti za škodu vyplývající z jejich zemědělské činnosti).

3.2.2.2.1 *Pojištění plodin*

Pojištění plodin je kryje rizika majetkových škod na rostlinné produkci. Z hlediska pojišťovaných rizik lze pojištění plodin zejména v našich klimatických podmínkách rozčlenit v zásadě na tři druhy:

- ❖ **Krupobitní pojištění** je pojištěním plodin pro případ *jejich zničení nebo poškození krupobitím*. Výskyt krupobití je na jedné straně, oproti jiným škodám v pěstování plodin, relativně snadno prokazatelný a jeho dopad na rostlinnou produkci je poměrně snadno vyčíslitelný; na druhé straně je krupobitní pojištění provozně náročné, neboť šetření škody je nutno provést v krátké době po krupobití, dále vyžaduje rozsáhlé pojistně technické rezervy a zajištění.
- ❖ **Pojištění plodin plodin proti vybraným rizikům** - kromě krupobití kryje i další rizika kterými jsou např. povodeň, záplava, vichřice, požár, jarní mráz nebo sesuv půdy.
- ❖ **Pojištění úrody** kryje ztráty, které vznikly v důsledku působení celého souboru vlivů, přičemž se nezjišťuje vliv každého jednotlivého činitele na výrobu plodin, ale bere se v úvahu celkový souhrn těchto vlivů.

3.2.2.2.2 *Pojištění hospodářských zvířat*

Pojištění hospodářských zvířat kryje škody v souvislosti s uhynutím, utracením nebo nutnou porážkou v důsledku různých rizik. Za nejvážnější z nich se považuje nákaza (infekční nemoc) a dále pak živelní rizika a rizika úrazu a nenakažlivé nemoci. Poslední dvě rizika jsou pro chovatele závažná jen tehdy, jedná-li se o cenné kusy zvířat, např. pštrosi nebo závodní koně. Toto riziko však mohou pokrýt pojištěním jen jednotlivých kusů zvířat.

Kromě výše uvedených rizik je možno pojistit si zvířata i pro případ odcizení, zaběhnutí či výpadku elektrického proudu.

Příklad:

Česká pojišťovna mimo jiné umožňuje pojistit nákazy a další hromadné škody za následujících podmínek:

- ❶ Základní pojištění se vztahuje na případy škod v důsledku uhynutí, utracení nebo nutné porážky hospodářských zvířat z důvodu:
  - a) nákazy (např. slintavka a kulhavka, mor prasat, BSE)
  - b) jiných hromadných onemocnění infekčního nebo parazitárního původu
  - c) přerušení dodávky elektrického proudu
  - d) zasažení zvířete elektrickým proudem
  - e) přehřátí organismu zvířete způsobeného extrémně vysokými atmosférickými teplotami
  - f) akutní otravy exogenními jedovatými látkami
  - g) živelní události (např. požár, povodeň nebo záplava)
- ❷ Pojištění se vztahuje obecně na hospodářská zvířata. Nejčastěji chovatelé pojišťují skot, prasata, ovce a drůbež.
- ❸ Pojištění vybraných kategorií hospodářských zvířat lze rozšířit o další pojistná nebezpečí, jako jsou neinfekční nemoc, úraz, porodní škody nebo zmetání.

3.2.2.3 Pojištění podnikatelských a průmyslových rizik

3.2.2.3.1 Pojištění technická

- ❖ **Strojní pojištění** – zahrnuje krytí škod v souvislosti s poškozením strojů a strojních zařízení způsobené jejich provozem. Kryje rizika havárie strojů nebo celých strojních souborů a zařízení. Pojišťovny obvykle kryjí škody vzniklé: nesprávnou obsluhou, nedbalostí nebo nešikovností, konstrukční, materiálovou nebo výrobní vadou po skončení záruční doby, selháním měřicích, regulačních a zabezpečovacích zařízení, zkratem, pádem nebo vniknutím cizího předmětu a další. Základem pro výpočet pojistného je pojistná hodnota udaná pojistníkem, dále se vychází z ohodnocení rizika a velikosti spoluúčasti.

3.2.2.3.2 Pojištění důsledků vyplývajících z přerušení provozu (šomáží pojištění)

Na rozdíl od živelního a strojního pojištění, která zabezpečují náhradu za přímé věcné škody, pojištění škod způsobených přerušením provozu kryje škody následné. Tzn. zabezpečuje náhradu finanční újmy, která vznikla na základě poškození pojištěného majetku živelní nebo jinou událostí. Vztahuje se na případy úplného nebo částečného přerušení provozu u podnikatele nebo poškození strojů a strojních zařízení, které jsou pro tento účel pojištěny. Po vzniku takové události nemůže pojištěný vyrábět a vytvářet zisk. Z pojištění budou tedy uhrazené ztráty na zisku a nezbytná výše nákladů, které se vynaložily po dobu úplného nebo částečného zastavení provozu v důsledku události uvedené v pojistné smlouvě.

Velikost pojistné částky se odvozuje od tzv. hrubého zisku, který zahrnuje jednak ušlý zisk a jednak fixní náklady.

Příklad:

Pojišťovna Generali nabízí produkt **Pojištění strojů**, který se vztahuje se na vyjmenovaná strojní zařízení včetně jejich elektronických součástí – například obráběcí stroje, stavební stroje, nakladače, rypadla, jeřáby, kompresory, lisy, tiskařské stroje, zemědělské stroje, výrobní linky apod.. Jedná se o allriskové pojištění strojních pojistných nebezpečí. Krytí lze rozšířit o pojištění flexy, živelních pojistných nebezpečí, odcizení a vandalismu. Pojištění se sjednává na novou cenu.

Dále lze sjednat pojištění s názvem **Strojní přerušení provozu**. Nezbytnou podmínkou pro sjednání tohoto produktu je uzavření pojištění základního produktu - pojištění strojů na stejné nebo delší časové období. Pojištěná nebezpečí a výluky jsou stejné jako u produktu pojištění strojů. Pojištění se vztahuje na ušlý provozní zisk a stálé náklady pojištěného (tj. mzdy, náklady na energii, apod.), které musí podnik vynakládat v případě zastavení nebo přerušení své činnosti v důsledku věcné škody pojištěného produktem „strojní pojištění“.

3.3 Pojištění odpovědnosti za škodu

3.3.1 Základní charakteristika

Toto pojištění se vztahuje na **škody způsobené pojištěným na majetku a zdraví nebo zájmech** jiných osob a organizací (tzv. třetích osob).

Základní úlohou pojištění občanské odpovědnosti je zabezpečit majetkové újmy poškozených občanů a organizací, kterým byla způsobena škoda.

Obsahem pojištění odpovědnosti za škodu je **právo pojištěného**, aby **pojistitel za něho uhradil škody**, za které odpovídá a které by jinak musel uhradit sám. Tím na sebe pojištění přebírá tíhu všech druhů zákonných náhrad a zbavuje pojištěného povinnosti zaplatit škody v případě, že by pro něj v oblasti pojistné ochrany vplynuly povinnosti náhrady škody. Povinnost uhradit různé škody je právními předpisy, zvláště Občanským zákoníkem a Zákoníkem práce.

Škodou se rozumí jakákoli újma, která postihne majetek, osobu nebo práva třetí osoby.

V odpovědnostním pojištění se předpokládá **skutek**:

- který zapříčinil škodu třetí osobě,
- za který pojištěná osoba nese objektivní odpovědnost,
- na základě kterého vznese poškozený (třetí osoba) nárok vůči pojištěné osobě.

Pojištění odpovědnosti dělíme na **tři základní skupiny**:

1. skupina – odpovědnostní pojištění motorových vozidel (popřípadě širěji pojaté odpovědnostní pojištění dopravních prostředků, které zahrnuje i odpovědnostní pojištění letadel, lodí a dalších dopravních prostředků)
2. skupina – odpovědnostní pojištění zaměstnavatele při pracovních úrazech a nemoci z povolání
3. skupina – obecné odpovědnostní pojištění, které se dále člení:
  - a) *pojištění odpovědnosti za škody v běžném občanském životě* (bývá často nabízeno jako součást pojištění domácnosti nebo ho lze sjednat u některých pojišťoven i samostatně)
  - b) *pojištění odpovědnosti za škody vlastníka, držitele, nájemce, nebo správce nemovitosti* (je buď sjednáváno jako součást pojištění nemovitosti nebo je možné u některých pojišťoven sjednat ho i samostatně)
  - c) *pojištění odpovědnosti za škody vlastníka budovy ve stavbě nebo demolici*
  - d) *pojištění odpovědnosti za škody vlastníka, provozovatele nebo řidiče motorového (nemotorového) plavidla*
  - e) *pojištění odpovědnosti za škody občana při výkonu práva myslivosti*
  - f) *odpovědnostní pojištění držitele nebo opatrovatele zvířete*
  - g) *pojištění odpovědnosti za škody občana – podnikatele*
  - h) *pojištění odpovědnosti za škody z výkonu povolání* (některým profesím ukládá povinnost sjednat toto pojištění přímo zákon, jde o *povinně smluvní profesní*

odpovědnostní pojištění– auditorům a daňovým poradcům, notářům, advokátům, komerčním právníkům, lékařům, pojišťovacími zprostředkovatelům, autorizovaným architektům a inženýrům,...)

Další možným členěním pojištění odpovědnosti je z pohledu **způsobu jeho vzniku**:

a) Smluvní dobrovolné pojištění:

Při tomto pojištění vzniká pojistný vztah dobrovolně, na základě vlastního projevu vůle určitého subjektu zabezpečit se pojištěním. Pojistný vztah mezi pojištěným a pojišťovnou vzniká uzavřením pojistné smlouvy.

Toto pojištění je nejstarším a nejobvyklejším způsobem existence pojistného právního vztahu mezi pojistitelem a pojištěným, resp. pojistníkem.

Mezi smluvní dobrovolné pojištění v oblasti pojištění odpovědnosti za škodu řadíme např.:

- *pojištění odpovědnosti za škodu při výkonu povolání,*
- *pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem organizace,*
- *pojištění odpovědnosti za výrobek,*
- *pojištění odpovědnosti za škody na životní prostředí,*
- *pojištění odpovědnosti za škodu v občanském životě,*

b) Smluvní povinné pojištění:

Vznik tohoto pojištění je daný právním předpisem, který určuje činnosti, kde je povinnost hospodářských subjektů nebo občanů sjednat s pojišťovnou pojistnou smlouvu. Není-li pojistná smlouva na pojistné riziko uzavřená, nepovolí příslušný státní orgán výkon této činnosti. Smluvní povinné pojištění hraje podobnou úlohu jako zákonné pojištění – a to je ochrana proti následkům a škodám z činností, které mohou být zdrojem zvýšeného rizika. Na rozdíl od zákonného pojištění je však tato forma pružnější – dává možnost určitého výběru pojistitelů a rizik.

K smluvní povinným pojištěním odpovědnosti za škodu patří:

- *pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla,*
- *pojištění odpovědnosti za škodu z provozu letadla,*
- *pojištění odpovědnosti za škody způsobené při výkonu práva myslivosti,*
- *široká skupina tzv. „profesního pojištění“ kam řadíme např. pojištění odpovědnosti z činnosti lékařů, auditorů, komerčních právníků, notářů atd.*

c) Zákonné pojištění:

Při zákonném pojištění vzniká pojistný vztah na základě právního předpisu a pojistná smlouva se neuzavírá. Právní předpis určuje všechny náležitosti pojistného vztahu včetně pojišťovny, která pojištění vykonává. Pojištění je v platnost bez ohledu na to, jestli bylo nebo nebylo zaplacené pojistné na příslušné období. Nezaplacením pojistného se však porušuje zákon se všemi důsledky, které z toho vznikají a jsou uvedeny v právním předpise.

V současné době v České republice existuje pouze jeden druh zákonného pojištění a to pojištění odpovědnosti za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání.

3.3.2 Produkty pojištění odpovědnosti za škodu

V následující části se budeme věnovat produktům pojištění odpovědnosti za škodu. Zvolily jsme 3 produkty – jeden z každé skupiny pojištění – jak smluvně povinné a dobrovolné pojištění, tak i pojištění zákonné.

3.3.2.1.1 Pojištění odpovědnosti za škodu při výkonu povolání (smluvně dobrovolné pojištění)

Pojištění odpovědnosti za škody způsobené při výkonu povolání se vztahuje obecně na škody způsobené při plnění úkolů v **pracovníprávním nebo služebním vztahu**, za které odpovídá zaměstnanec podle ustanovení Zákoníku práce.

Další pojistnou ochranou jsou škody **pojištěného na movitých věcech svěřených nebo užívaných k výkonu práce**, s výjimkou škod způsobených zanedbáním předepsané obsluhy a údržby.

Toto pojištění plní další významnou funkci právní ochrany proti neoprávněným nebo nepřiměřeným požadavkům na náhradu škody uplatňovaných zaměstnavatelem proti pojištěnému - zaměstnanci.

Pojištění se vztahuje na škody uvedené v pojistných podmínkách, které způsobí zaměstnanec svému zaměstnavateli svojí činností vykonávanou v souvislosti s pracovní činností. Jedná se zvláště o neúmyslné poškození majetku zaměstnavatele a způsobení jiné majetkové újmy.

Ze zákoníku práce vyplývá, že zaměstnavatel má právo vymáhat po zaměstnanci náhradu škody maximálně **do výše 4,5 násobku jeho hrubé mzdy**. Proto pojišťovny stanovují limity plnění ve svých smlouvách. Zbylé procento je ta část škody, kterou pojištěný

uhradí sám, což je jeho **spoluúčast**. Plnění vyplacené ze škodních událostí vzniklých v jednom pojistném roce nesmí přesáhnout pojistnou částku sjednanou v pojistné smlouvě.

Pojistná částka je **odvozena od příjmu zaměstnance** u příslušného zaměstnavatele. Pojistnou částku stanovuje pojištěný sám na vlastní odpovědnost, kdy může volit jednu z možných variant, které nabízí pojistitel. U převážné části pojistitelů jsou pojistné částky odstupňovány. Vždy se však pojistná částka odvíjí od čtyř a půl násobku hrubé měsíční mzdy, tak jak je uvedeno v Zákoníku práce.

Příklad

Česká pojišťovna jako jeden ze svých produktů nabízí také pojištění odpovědnosti za škodu z výkonu povolání za následujících podmínek:

- Pojištění pokrývá i **škody** vzniklé **mimo území České republiky** (plnění je nicméně vždy vyplaceno v českých korunách). Podmínkou však je, aby se sídlo zaměstnavatele nacházelo na území ČR.
- Nebylo-li v doplňkových pojistných podmínkách nebo v pojistné smlouvě ujednáno jinak, pojištění se **sjednává na dobu 12 měsíců** (1 pojistný rok). Pojištění vzniká prvním dnem po uzavření pojistné smlouvy, nebylo-li v pojistné smlouvě dohodnuto jinak.
- **Výluky z pojištění:** Pojištění se **nevztahuje** na případy tzv. zvláštní odpovědnosti (manko, neodvrácení hrozící škody, ztráta předmětů svěřených zaměstnanci na písemné potvrzení), na odpovědnost za škodu způsobenou úmyslně a další případy uvedené ve výlukách.
- Pojišťovna má jednotlivé skupiny pojištěnců zařazené do **tří tarifních skupin** odstupňovaných podle rizikovosti jednotlivých profesí (1. skupina je nejrizikovější, proto má nejdražší pojistné) :
  - 1. tarifní skupina - provozní pracovníci dopravy, obchodu, pošt a služeb, řidiči osobních automobilů, řidiči nákladních automobilů, řidiči ostatních vozidel, skladoví pracovníci, pracovníci soudů, notářství, státních zastupitelství, advokacie, vedoucí pracovníci atd.
  - 2. tarifní skupina - zemědělství, lesní a rybářství pracovníci, dělníci při těžbě a úpravě surovin, stavební dělníci, pracovníci požárních útvarů, podnikové ostražky, administrativní pracovníci atd.
  - 3. tarifní skupina - pedagogičtí pracovníci, pracovníci tisku, kultury a osvěty, pracovníci umění, sociální pracovníci atd.

- Zvláštní skupina - do této skupiny jsou zařazeni klienti s limitem pojistného plnění vyšším než 150 000 Kč.
- **Limity pojistného plnění:** Limit pojistného plnění je možno si zvolit. Možný limit je **50 000 Kč, 150 000 Kč** a nebo vyšší **individuálně stanovený** limit. Dále si můžete vybrat, zda chcete do pojištění zahrnout odpovědnost za škody způsobené v souvislosti s řízením dopravního prostředku zaměstnavatele nebo ne.

	Limit 50 000 Kč		Limit 150 000 Kč	
	Bez řízení	S řízením	Bez řízení	S řízením
1. tarifní skupina	350 Kč	875 Kč	600 Kč	1 500 Kč
2. tarifní skupina	325 Kč	815 Kč	475 Kč	1 184 Kč
3. tarifní skupina	300 Kč	750 Kč	350 Kč	875 Kč
Zvláštní skupina	300 Kč + 0,8 % ze stanoveného limitu			

Zdroj: www.cpoj.cz

Zadání: Administrativní pracovnice s hrubou měsíční mzdou 18.000 Kč chce uzavřít pojištění odpovědnosti za škodu při výkonu povolání. Při své práci používá i služební automobil.

Řešení: Zaměstnavatel může po svém zaměstnanci vymáhat škodu až do výše 4,5 násobku jeho hrubého měsíčního příjmu. Proto by si uvedená pracovnice měla zvolit jako pojistnou částku 4,5 násobek svého platu – tj. $4,5 * 18.000 = 81.000$. Pokud by uzavírala pojištění u České pojišťovny, přicházel by v úvahu nabízený limit 150.000 Kč (50.000 Kč by bylo málo). Jako administrativní pracovnice se řadí do 2. tarifní skupiny a protože používá při své práci automobil, měla by si připojistit i možnost způsobení škody při používání automobilu. Výsledné pojistné by pro ni tedy vyšlo 1.184 Kč/rok.

3.3.2.1.2 Pojištění odpovědnosti za škody při výkonu práva myslivosti (smluvně povinné pojištění)

Toto pojištění je dáno § 48 zákona č 449/2001 Sb., o myslivosti. Občané ČR, ale i cizinci, kteří vykonávají právo myslivosti, musí být pojištěni proti následkům zákonné odpovědnosti za škody způsobené při této činnosti ublížením na zdraví nebo usmrcením, jiných osob bez omezení pojistných částek a za škody na věcech.

Pojistná smlouva musí být uzavřena na limit pojistného plnění při škodách na **životě** a zdraví **20 mil. Kč** a při škodě **věcí** s limitem **500 000 Kč**.

Pojistná smlouva nesmí obsahovat výluky neopatrného chování.

Příklad

Za ukázkou jsme si zvolily opět produkt **České pojišťovny**. Ta nabízí daný produkt za následujících podmínek:

- Pojištění pokrývá odpovědnost za škodu způsobenou ublížením na zdraví nebo usmrcením a za škodu na věci, pokud k nim došlo při výkonu práva myslivosti na základě příslušných oprávnění. Vztahuje se také na škodu způsobenou **loveckým psem** nebo **dravcem** použitých při výkonu práva myslivosti, ale i na škodu jimi způsobenou mimo výkon tohoto práva.
- Pojištění může uzavřít i cizinec nebo osoba, které dosud nebyl vydán lovecký lístek (pojištění však lze v takovém případě uzavřít nejdéle na 6 měsíců).
- Pojistná ochrana pokrývá i tzv. **finanční škody**, které spočívají v nákladech léčeni vynaložených zdravotní pojišťovnou na zdravotní péči ve prospěch třetích osob, které byly zraněny v důsledku protiprávního jednání pojištěného při výkonu práva myslivosti.
- **Limit pojistného plnění**

Druh škody	Maximální plnění
Na zdraví	20 000 000 Kč
Na věci	500 000 Kč
Za náklady léčeni	500 000 Kč

Zdroj: www.cpoj.cz

- **Spoluúčast** pojištěného při každé škodě činí 500 Kč.
- **Výše pojistného** se odvíjí od doby, na kterou se uzavírá pojistná smlouva. Pojistné na jednotlivé časové úseky je následující:

Pojistná doba		Pojistné
<i>Na dobu neurčitou</i>	1 rok a více	400 Kč za rok
<i>Na dobu určitou</i>	4 měsíce a méně	220 Kč
	5 měsíců	240 Kč
	6 měsíců	280 Kč
	7 měsíců	320 Kč
	8 měsíců	360 Kč
	více než 8 měsíců, max. 1 rok	400 Kč

Zdroj: www.cpoj.cz

- Pojišťovna umožňuje uzavřít pojištění i kolektivům (min. 5 osob). Myslivecká sdružení tak například mohou za výhodných podmínek pojistit své členy. Kolektivní pojištění se uzavírá na 1 rok.

3.3.2.1.3 Pojištění odpovědnosti za škodu při pracovním úraze nebo nemoci z povolání (zákonné pojištění)

Toto pojištění, jeho obsah, rozsah i forma prošly a procházejí neustálým vývojem. V současné době existuje tedy v České republice toto pojištění jako zákonné pojištění. **Přímo ze zákona je organizace** (jak právnická, tak i fyzická osoba), **která zaměstnává alespoň jednoho pracovníka, pojištěna pro případ své odpovědnosti** za škodu při pracovním úraze nebo nemoci z povolání. Pojištění se nevztahuje na organizace, které mají postavení státního orgánu.

Ze zákonné podoby pojištění vyplývá, že **jsou přesně vymezeny pojišťovny**, kterým bylo uskutečňování tohoto pojištění svěřeno. Jedná se o **Českou pojišťovnu, a. s.**, u které jsou pojištěny organizace, které s ní měly sjednáno toto pojištění k 31. 12. 1992 (případá na ni přibližně 30% objemu přijatého pojistného). Ostatní organizace jsou pojištěny u **Kooperativy, pojišťovny, a. s.** (70% přijatého pojistného).

Pojistné se vypočítává ze základu stanoveného pro určení vyměřovacího základu na sociální zabezpečení. **Sazby pojistného** jsou stanoveny v právním předpise (vyhláška č. 125/1993 Sb. ve znění pozdějších předpisů) a jsou diferencované podle odvětví činnosti zaměstnavatele – pohybují se v rozmezí 2,8 až 50,4 promile. Nejvyšší sazba je např. v odvětví dobývání rud či dobývání hnědého uhlí, nejnižší sazba 2,8 promile naopak např. v peněžnictví, pojišťovnictví či reklamních službách.

Zaměstnavatel je povinen hradit pojistné v pevně stanovených lhůtách, výši pojistného si vypočítává každý zaměstnavatel sám.

Na základě existence pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úraze a nemoci z povolání má zaměstnavatel právo, aby pojišťovna za něho nahradila škodu, která vznikla zaměstnanci při pracovním úraze nebo nemoci z povolání v rozsahu, v jakém za škodu odpovídá zaměstnavatel podle Zákoníku práce.

Pojistnou událostí je vznik povinnosti zaměstnavatele nahradit škodu.

Výplaty z pojištění odpovědnosti za škody při pracovních úrazech a nemocech z povolání jsou představovány náhradami především v případě poškození zdraví zaměstnance pojištěného zaměstnavatele, případně náhradami za věcné škody. Nároky pracovníků jsou upraveny v Zákoníku práce a to v § 190 a následujících.

Minimální pojistné za kalendářní čtvrtletí je 100 Kč.

4 Závěr

Při plnění našeho cíle srovnat pojistné podmínky jednotlivých pojišťoven jsme zjistily, že existují jen velmi malé odlišnosti a většina pojišťoven používá definic pojmů uvedených v „Zákonech“.

Pro strukturu neživotního pojištění v České republice je charakteristický vysoký podíl pojištění motorových vozidel, ale nízká podíl pojištění osob (úrazu a nemoci) nízký podíl pojištění právní ochrany v porovnání s průměrem v EU. Podíl pojištění majetku odpovídá struktuře v evropských podmínkách. To lze vyvodit z následující tabulky.

Struktura produktů neživotního pojištění (údaje za rok 2001):

Oblast pojištění	Podíl pojistného v rámci neživotního pojištění v EU (v %)	Podíl pojistného v rámci neživotního pojištění v ČR (v %)
Pojištění vozidel	36,6	51,4
Pojištění úrazové a nemocenské	24,4	7,5
Pojištění majetku	20,9	21,8
Pojištění odpovědnosti za škody	7,7	10,4
Dopravní pojištění	3,9	0,9
Pojištění právní ochrany	2,0	0,1
Ostatní neživotní pojištění	4,5	7,9

Zdroj: *Principy pojištění a pojišťovnictví, Eva Ducháčková*

Na pojištění odpovědnosti za škodu má velký podíl pojištění odpovědnosti z provozu motorových vozidel, jen malou měrou ovlivňují předepsané hrubé pojistné ostatní druhy pojištění odpovědnosti. Z následující tabulky vyplývá, že rozdíl je více než dvojnásobný.

V pojištění majetku je největším problémem to, že náklady na pojistná plnění v obou letech výrazně překračují předepsané hrubé pojistné. V roce 2003 činil tento rozdíl 3 318 mil. Kč v roce 2002 dokonce 11 124 mil. Kč. Důvodem tohoto nepoměru byly ničivé povodně v roce 2002 i 2003.

Vybrané ukazatele přímých obchodů v neživotním pojištění (v mil. Kč):

Název ukazatele	Úrazové a zdravotní pojištění	Pojištění odpovědnosti z provozu motorových vozidel	Ostatní druhy pojištění motorových vozidel	Pojištění požáru a ostatních škod na majetku	Pojištění odpovědnosti	Pojištění úvěrů a záruk
Předepsané hrubé pojistné						
<i>r. 2002</i>	2 092	17 821	11 950	13 107	7 157	1 407
<i>r. 2003</i>	2 539	19 820	13 641	16 374	7 840	1 122
Náklady na pojistná plnění						
<i>r. 2002</i>	933	7 676	8 391	24 231	3 210	1 296
<i>r. 2003</i>	922	8 414	9 446	19 692	3 707	720

Zdroj: www.czso.cz

5 Literatura

Monografie

- Daňhel, Jaroslav a kol. *Pojistná teorie*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2005. 332 s. ISBN 80-864119-84-3.
- Ducháčková, Eva. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 2. aktualizované vyd. Praha: Ekopress, 2005. 178s. ISBN 80-86119-92-0
- ČEJKOVÁ, V., aj. *Pojišťovnictví*, 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 1997. 177 s. ISBN 80-210-1637-X
- Kolektiv autorů. *Pojištění odpovědnosti konference pojišťovacích makléřů 2004*, 1. vyd. Praha: Nuga, 2004
- RŮŽIČKOVÁ, P. *Pojišťovnictví*, 1. vyd. Opava: Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 1996, ISBN 80-85879-55-7

Internetové stránky

	www.cap.cz	Internetové stránky České asociace pojišťoven
	www.cpoj.cz	Internetové stránky České pojišťovny, a. s.
	www.koop.cz	Internetové stránky Kooperativy, pojišťovny, a. s.
	www.fincentrum.cz	Server s informacemi z oblasti financí
	www.mfcr.cz	Internetové stránky Ministerstva financí ČR
	www.czso.cz	Internetové stránky Českého statistického úřadu

Zákony

- Zákon č. 65/1965 Sb., Zákoník práce
- Zákon č. 363/1999 Sb., Zákon o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů
- Zákon č. 37/2004 Sb., Zákon o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů